

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Setlementtiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.

Setlementtiliitto kohdistaa huomionsa erityisesti ehdotettuihin muutoksiin tuloverolain lahjoitusvähennystä koskevissa säännöksissä.

Pidämme tärkeänä, että Suomessa edistetään kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuutta ja kansalaisten mahdollisuuksia tukea merkityksellistä järjestötoimintaa. Nyt esitetyssä muodossaan lakimuutos ei kuitenkaan tue tavoitetta vahvistaa kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä, vaan päinvastoin vaarantaa monien pienempien toimijoiden asemaa.

Lakimuutos ei tue alkuperäistä tavoitettaan

Lahjoitusvähennysoikeuden laajentamisen alkuperäinen tarkoitus on ollut vahvistaa kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä. Esitys ei kuitenkaan tässä muodossaan tue tätä tavoitetta, vaan pikemminkin hyödyttää suurempia, varainhankintaan keskittyviä järjestöjä, joilla on valmiiksi resursseja vastata raportointivelvoitteisiin ja hallinnollisiin vaatimuksiin. Valtaosa pienistä ja keskisuurista järjestöistä – mukaan lukien moni sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja haavoittuvassa asemassa olevien hyvinvointia edistävä toimija – ei käytännössä hyödy muutoksesta. Tämä on

räikeässä ristiriidassa sen kanssa, että juuri nämä toimijat ovat kärsineet eniten hallituksen leikkauksista.

Tällaisessa muodossa esitys ei riittävästi tue kansalaisyhteiskunnan monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämistä.

Yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus vaarantuvat

Esitys asettaa kansalaisjärjestöt keskenään eriarvoiseen asemaan ja sulkee pois esimerkiksi monet sosiaali- ja terveysalan järjestöt, jotka tekevät työtä esimerkiksi mielenterveyskuntoutujien, ikäihmisten tai syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten parissa.

Nykyisessä esityksessä vähennyskelpoisia olisivat vain rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen 57 a §:ssä tarkoitetulle Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle.

Vähennyksen ulottaminen kaikkiin kansalaisjärjestöille tehtäviin lahjoituksiin olisi yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden nimissä perusteltua.

Kohtuuttomat hallinnolliset vaatimukset

Ehdotetut hallinnolliset velvoitteet – kuten toimintakertomukset, tilintarkastusvaatimukset ja yksityiskohtainen raportointi Verohallinnolle – lisäävät merkittävästi pienten ja keskisuurten järjestöjen hallinnollista taakkaa. Tämä on selkeästi ristiriidassa hallitusohjelman ja kansalaisjärjestöstrategian tavoitteiden kanssa, joissa järjestöjen hallinnollista taakkaa pyritään vähentämään. Resurssien suuntaaminen raportointiin vie voimavaroja pois varsinaisesta toiminnasta.

Velvollisuus ilmoittaa lahjoittajien tiedot Verohallinnolle voi vähentää lahjoitushalukkuutta ja on tietosuojaan kannalta kyseenalaista. Verovalvonnan tulisi kohdistua lahjoittajien veroilmoituksiin, ei järjestöjen hallintoon. Rahankeräysluvan haltijoiden jo tekemä raportointi Poliisihallitukselle kattaa olennaisen valvontatyön, joten uusi hallinnollinen prosessi olisi sekä päällekkäinen että tehottoman julkisten varojen käyttöä.

Viestintä ja käyttöönotto: uuden käytännön ymmärrettävyys

Lahjoitusvähennysmalli on suomalaisille lahjoittajille uusi. Jotta esityksen tavoitteet saavutetaan, on sen käyttöönottoon liitettävä laaja, valtakunnallinen ja koordinoitu viestintäkokonaisuus. Järjestöjen oma viestintäpanos ei yksin riitä, vaan tarvitaan valtionhallinnon vastuuta, selkeää ohjeistusta ja helposti saavutettavaa viestintää myös pienille yhteisöille, lahjoittajille ja verovelvollisille.

Yhteenveto

Vuoden 2023 kansalaisjärjestöstrategiassa todetaan, että kansalaisyhteiskunnan monimuotoisuus on suomalaisen demokratian vahvuus ja että järjestöjen yksityisen rahoituksen edellytyksiä tulee kehittää. Nyt käsillä oleva esitys on ristiriidassa näiden linjausten kanssa, koska se vahvistaa eriarvoisuutta ja rajoittaa lahjoitusvarojen kanavoitumista yhteiskunnallisesti vaikuttavaan työhön.

Setlementtiliitto esittää, että:

Lahjoitusvähennyksen saajajoukko laajennetaan kaikkiin rahankeräysluvan omaaviin yleishyödyllisiin yhteisöihin. Tämä olisi hallinnollisesti yksinkertainen ja oikeudenmukainen ratkaisu, joka kunnioittaisi myös lahjoittajan valinnanvapautta.

Hallinnollisia vaatimuksia kevennetään ja päällekkäisiä raportointivelvoitteita vältetään.

Verovalvonta kohdistetaan lahjoittajiin, ei järjestöihin.

Viestinnän suunnittelussa ja toteutuksessa käyttöönottoon liitetään laaja, valtakunnallinen ja koordinoitu viestintäkokonaisuus, joka tukee järjestöjen osaamista ja jolla varmistetaan viestin tavoitavuus.

Setlementtiliitto edustaa valtakunnallista, monimuotoista kansalaisjärjestötyötä.

Setlementtiliikkeessä toimii 31 paikallista järjestöä, jotka tekevät työtä osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseksi eri ikäisten ja taustaisten ihmisten parissa.

On tärkeää, että kaikille kansalaisjärjestöille – myös pienille ja paikallisille – mahdollistuu tämä työ yhdenvertaisesti koko kansalaisyhteiskunnan kentässä.

Heidi Multanen, Lapsi- ja nuorisotyön kehittämisspäällikkö

Suomen Setlementtiliitto ry

Multanen Heidi
Suomen Setlementtiliitto ry